

OBRAZLOŽENJE GODIŠNJIH NAGRADA HRVATSKOG MUZEJSKOG DRUŠTVA ZA 2016.

Ocjenjivački sud HMD-a odlučio je dodijeliti Godišnje nagrade za 2016. godinu sljedećim kandidatima:

1. Kategorija za realiziranu izložbu

Slavonski bienalle visoko je vrijedan izložbeni projekt Muzeja likovnih umjetnosti Osijek, koji se održava još od 1968. godine. Predstavljajući slikarstvo, kiparstvo, grafiku i multimedijalne umjetnost, bienale je najznačajnija žirirana skupna izložba u regiji. Posljednjeg desetljeća, posebno zaslugom kustosice Valentine Radoš koja ga kao autorica stručne koncepcije i likovnog postava vodi od 2010. godine, prerastao je iz izložbe lokalnog karaktera u važnu međunarodnu bienalnu izložbu. Kao takav ne samo da osječku publiku upozna s relevantnom problematikom vezanom za suvremenu umjetnost nego uz brojna gostovanja međunarodnih umjetnika i kritičara svrta Muzej likovnih umjetnosti među važne pozornice suvremene umjetnosti. Sam koncept izložbe uključuje objavu javnog poziva autorima čija prijavljena dijela mora odobriti žiri, a od 2016. godine poziv je postao međunarodan. Novina 2016. godine je i izravni poziv umjetnicima koji svojim radom odgovaraju natječajnom konceptu.

Jubilarno 25. izdanje Bienalla predstavilo se tematskim okvirom *Granice vidljivosti* koji je smjestio izložbu i njezin postav u najaktualnija svjetska događanja: migracije, "izbjeglička kriza" te umjetnost i humanizam na kušnji u Europi. Od umjetnika koji su se prijavili na natječaj tražilo se da kroz svoj umjetnički rad prikažu i naglase svijest o različitostima, propitivanjem pozicija nas i njih kao afirmativne i inkluzivne sile u društvenom kontekstu. Od 131 prijavljenih, izložen je ukupno 31 rad s područja slikarstva, kiparstva, grafike i multimedijalne umjetnosti.

Prema pravilima izložbe, žiri u sastavu Leonida Kovač, Jasmina Bavoľjak, Kata Mijatović, Iva Prosoli i Valentina Radoš dodijelio je nagrade Slavenskog bienalla za koje su konkurirali svi radovi izabrani za izlaganje. *Grand prix* osvojila je autorica Ana Mušćet za rad *Zastave/Liječenje zemlje*. Nagrade *Ex Aequo* osvojili su Tomislav Brajnović za rad *Mozart*, film Gorana Škofića *Na Plaži* i instalacija Ane Sladetić *Nevidljivi šator*. Priznanja su dodijeljena animiranom filmu Marka Dješka *Grad duhova* te talijanskom autoru Francescu Paolucciju za rad *Migranti*. Nagrada za samostalnu izložbu u produkciji Muzeja likovnih umjetnosti dodjeljena je Kseniji Turčić za *Joie de vivre*.

Valentina Radoš autorica je stručne koncepcije *25. Slavonskog bienalla – Granice vidljivosti*, kustosica je izložbe te je urednica pratećeg kataloga. Izložba je nakon Osijeka postavljena u Gradskom muzeju Požega u travnju 2017. godine.

Zbog svega navedenog u kategoriji za realiziranu izložbu u 2016. godini nagrada se dodjeljuje autorici **Valentini Radoš** za izložbu ***Granice vidljivosti – 25. Slavonski bienalle***.

2. Kategorija za realizirani stalni postav

Memorijalni centar *Lipa pamti* otvoren je u travnju 2015. godine kao dislocirana jedinica Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja Rijeka. Glavna uloga Memorijalnog centra muzealizacija je i memorijalizacija povijesnog događaja iz Drugog svjetskog rata – stradanja 269 mještana sela Lipa koji su 30. travnja 1944. godine ubijeni od strane nacističkog režima. Memorijalni je centar otvoren kao sljedbenik starog Spomen muzeja koji je na istom mjestu djelovao od 1968. do 1989. godine.

Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskog primorja Rijeka dodijeljena je uloga stručne obnove stalnog postava koji pored memorijalne baštine koja funkcionira kao mjesto odavanja pijeteta žrtvama obuhvaća i kulturno-povijesnu te etnografsku baštinu Lipe i regije Liburnijskog krasa. Autorica muzeološkog koncepta je Tea Perinčić, viša kustosica i ravnateljica Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja Rijeka, dok su njegovi recenzenti dr.sc. Darko Babić i dr. sc. Tomislav Šola. Autori izložbenih tekstova su kustosi Vana Gović, Ivo Mileusnić, Ranko Starac i Ivana Šarić Žic dok prostorno i vizualno oblikovanje Centra potpisuju arhitekt Antun Sevšek i dizajner Damir Gamulin.

Spomenuti postavi dovršeni su i predstavljeni javnosti u svibnju 2016. godine. Njihova je svrha, pored interpretacije i komunikacije baštine Krasa pozicioniranje ratnog stradanja u znatno širi vremenski kontekst. Posredovanjem tisućljetnog kontinuiteta života na području Krasa te bogate kulturne baštine, stradanje postaje samo jedna od odrednica identiteta ovdašnjih ljudi; smrti se suprotstavlja život, traumi se suprotstavlja nada, a izgubljenom osjećaju za smisao suprotstavlja se holistički i regeneracijski potencijal baštine.

Novi stalni postav zadržao je funkcionalno zoniranje starog Spomen muzeja pa je tako suteran ostao namjenjen smještaju etnografske građe, memorijalna baština smještena je na katu Centra, dok prizemlje služi kao multifunkcionalan prostor koji prvenstveno upoznaje posjetitelje s kulturno-povijesnom baštinom Liburnijskog krasa. Kako je zadržana i prijašnja socijalna komponenta prostora on je prikladan za predavanja, radionice, projekcije ili povremene izložbe. Vizualnim i audio oblikovanjem postava kata u kombinaciji s digitalnim i analognim medijima željelo se postići tjeskobni i mračni ambijent 30. travnja 1944. godine. Osnovu građe čine fotografije stradanja snimljene od strane samih počinitelja zločina te popis imena 269 stradalih žitelja Lipe koji je predstavljen kao kontinuirani niz imena i prezimena u vidu stiliziranih kućica.

Svaka od kućica simbolizira objekt spaljen 1944. godine te je obilježena stvarnim kućnim brojem te prezimenom i nadimkom stradale obitelji.

Muzeološki koncept Memorijalnog centra bazira se na praksama ekomuzeja, zavičajnih muzeja te muzeja zajednice. Lokalna zajednica je na različite načine bila direktno uključena u obnovu Centra i izradu stalnog postava, dok je danas uključena u osmišljavanje te provedbu njegovih programa. Memorijalni centar *Lipa pamti* primjer je malog muzeja prilagođenog potrebama zajednice i samim time usmjerenog ka simultanom ostvarivanju nekoliko različitih ciljeva.

Zbog sveg navedenog u kategoriji za realizirani stalni postav u 2016. godini Ocjenjivački sud dodjeljuje nagradu **Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskog primorja Rijeka** za stalni postav **Memorijalnog centra *Lipa pamti***.

3. Kategorija za realizirani izdavački projekt

Monografija *Arheološki muzej u Zagrebu — život od 19. do 21. stoljeća* autorice Ana Solter, više dokumentaristica Arheološkog muzeja u Zagrebu na reprezentativan način donosi pregled razvoja Arheološkog muzeja u Zagrebu od osnutka Narodnog muzeja u prvoj polovini 19. st., čiji je Arheološki muzej sljedbenik, sve do danas. Kroz deset poglavlja na 343 stranice autorica na zanimljiv i dinamičan način približava čitateljima, podjednako muzejskoj struci, ali i široj publici, bogatu povijest Muzeja koji je, tijekom gotovo dva stoljeća postojanja, izrastao u jednu od najvažnijih znanstvenih i kulturnih ustanova u Hrvatskoj. Posebnan naglasak stavljen je na pojedince koji su svojim djelovanjem pomogli razvoju muzeja od samih početaka.

Na taj način monografija pruža uvid u povijest nastanka Muzeja, ali pomiče granice ustaljenih povijesnih presjeka stavljajući u fokus pojedince — preporoditelje, mecene i djelatnike Muzeja koji su vlastitim zalaganjem, u različitim vremenskim zbivanjima koja nisu uvijek bila naklonjena kulturi, pridonijeli razvoju ustanove kakvu poznajemo danas.

Monografija je najvećim djelom nastala kao rezultat rada na građi arhiva Arheološkog muzeja u Zagrebu, ali i arhivskih fondova institucija poput Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu, Državnog arhiva u Zagrebu i Arhiva Muzeja Slavonije. Uz samu autoricu, priloge u knjizi potpisuje deset stručnih suradnika.—Tekst knjige prate bogate ilustracije, čak 357 fotografija, crteža i preslika dokumenata. Recenziju potpisuju dr. sc. Rajna Šošić Klindžić s Odsjeka za arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te dr. sc. Ivan Mirnik, muzejski savjetnik u mirovini Arheološkog muzeja u Zagrebu. Nakladnik monografije je Arheološki muzej u Zagrebu, a grafičko oblikovanje povjereno je Studiu Šesnić&Turković te Andreji Šužnjević.

Zbog svega navedenog u kategoriji za realizirani izdavački projekt u 2016. godini nagrada se dodjeljuje **Ani Solter** za monografiju ***Arheološki muzej u Zagrebu — život od 19. do 21. stoljeća***.

4. Kategorija za provedeni istraživački rad koji je rezultirao izložbom

Izložba *Figura i ornament/Barok – Johannes Komersteiner i njegov krug* održana je u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu te je potom gostovala u Narodnoj galeriji u Ljubljani-

Sama izložba predstavlja krunu višegodišnjeg istraživanja posvećenog Johanessu Komersteineru dr. sc. Nele Tarbuk, muzejske savjetnice i dugogodišnje voditeljice zbirke skulpture, bjelokosti i glazbenih instrumenata Muzeja za umjetnost i obrt, Zagreb. Ova izložba prva je monografska izložba posvećena jednom baroknom kiparu u Hrvatskoj i kao takva ima jedinstveni značaj na nacionalnoj razini.

Johannes Komersteiner, barokni kipar s kraja 17. stoljeća bio je objektom interesa brojnih istaknutih pojedinaca poput Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Karla Weissa, Ivana Krstitelja Tkalčića, Gjura Szabe te u novije vrijeme Ljerke Gašparović i Anđele Horvat. Sljedeći te svjetle primjere Nela Tarbuk je izoštrila znanja o Komerstainerovim djelima razlikujući njegova vlastita djela i djela različitih autora nastala pod majstorovim utjecajem. Osim do sada poznatog nasljednika majstorove radionice Michaela i slikara Johanessa Batiste prepoznat je rad Komersteinerovih učenika i suradnika na nekoliko oltara i kiparskih skupina koji su tradicionalno pripisivani njemu.

Priprema i realizacija izložbe ostvarena je u suradnji s nizom institucionalnih partnera i suradnika različitih struka, pa je donijela i cjelovit interdisciplinarni uvid u konzervatorsko-restauratorsku problematiku te u specifičnosti obrade i očuvanja drvene polikromirane skulpture. Izložba je upotpunjena serijom stručnih predavanja.

Monografija pod naslovom *Kipar Johannes Komersteiner i njegov krug* objavljena u izdanju Muzeja za umjetnost i obrt.

Zbog svega navedenog Ocjenjivački sud smatra kako rad **Nele Tarbuk** na izložbi ***Figura i ornament/Barok – Johannes Komersteiner i njegov krug*** te cjelokupni istraživački rad koji joj je prethodio zaslužuje Godišnju nagradu Hrvatskog muzejskog društva za 2016. godinu u kategoriji istraživački rad koji je rezultirao izložbom.

5. Kategorija za provedeni istraživački rad koji je rezultirao stručnom publikacijom

Publikacija *Zbirka dječjih igračaka i igara* rezultat je višegodišnjeg rada i istraživanja muzejske savjetnice dr. sc. Iris Biškupić Bašić na području dječjih igračaka, koje je uz spomenutu publikaciju rezultiralo izložbom, nastankom nove muzejske zbirke te njezinom obradom i upisom na Popis zaštićenih kulturnih dobara pri Ministarstvu kulture Republike Hrvatske.

Publikacija—obrađuje dječje igračke i igre nastale u manjim manufakturama, zadrugama, industrijskim pogonima i tvornicama u našoj zemlji, od kraja 19. st. do danas. Igračke kao takve nikada nisu cjelovito obrađene kao kulturološki fenomen, već se o njima sporadično pisalo ili su se navodili podaci u pojedinim katalozima izložbi i stručnim časopisima o igračkama. Publikacija

opisuje povijest prikupljanja predmeta u zbirku ali i problematizira muzeološke i kulturološke aspekte muzejske *Zbirke dječjih igračaka i igara*.

Ističe se povijesni pregled same povijesti igračaka-svrhu kojega je provedeno opsežno istraživanje na području Hrvatske, uspoređujući razvojni put proizvođača igračaka kod nas s onima u svijetu. Osim samih muzejskih predmeta, važan izvor informacija predstavljale su i fotografije, pogotovo one djece s igračkama te pisani izvori Hrvatskog državnog arhiva, Državnog arhiva u Zagrebu, Pazinu, Varaždinu, Osijeku, Splitu te članci iz časopisa i novina.

U drugom djelu publikacija sadrži cjeloviti pregled kataloških jedinica popraćen ilustracijama. Dvojezična publikacija (hrvatski i engleski jezik) sadrži preko šest stotina fotografija, a vizualno oblikovanje potpisuje Nikolina Jelavić Mitrović. Recenzenti publikacije su dr. sc. Tihana Petrović Leš i dr. sc. Silvio Braica.

Zbog svega navedenog u kategoriji za provedeni istraživački rad koji je rezultirao stručnom publikacijom u 2016. godini Ocjenjivački sud dodjeljuje nagradu **Iris Biškupić Bašić** za istraživački rad koji je rezultirao katalogom ***Zbirka dječjih igračaka i igara***

6. Kategorija za realizirani pedagoško - edukacijski program

Muzej grada Zagreba kontinuirano od 2000. godine, tijekom zadnjeg vikenda fašnika priređuje edukativni program *Žive slike*, organiziran po uzoru na slično događanje priređivano krajem 19. st. u Zagrebu, a zasniva se na kostimiranju svih djelatnika muzeja, vanjskih suradnika i prijatelja Muzeja u likove iz zagrebačke prošlosti. Likovi se posjetiteljima predstavljaju u prvom licu tumačeći osobnu povijest i povijest grada u vremenu u kojem su živjeli. Ideju za održavanje ove manifestacije prvotno je dao autor stalnog postava Muzeja grada Zagreba, arhitekt Željko Kovačić dok koncepciju iznova svake godine razrađuju muzejski kustosi. Cij programa je na pristupačan, razumljiv i dinamičan način kroz neformalnu komunikaciju s posjetiteljima prenijeti znanja o povijesnim događajima i osobama te pojasniti njihov utjecaj na tijek zagrebačke povijesti. Jaki naglasak stavlja se na povijesnu autentičnost pa tako i na točnost prikaza povijesnih kostima koji su izrađeni u suradnji muzejskih kustosa i kazališne kostimografkinje Doris Kristić. Tako je tijekom godina Muzej grada Zagreba oformio Zbirku replika povijesnih kostima i rekvizita koji se koriste na *Živim slikama*.

Žive slike 2016 predstavile su čak 66 likova iz zagrebačke prošlosti, a posjetilo ih je gotovo 5 tisuća posjetitelja. Kako se svake godine uvode novi likovi i osobe 2016. godine pojavili su se zlatar Slavoljub Bulvan, pilot balona "Turul" Johann Muki Mannsbarth, književnica Marija Magdalena Drašković i fotografkinja Antonija Kulčar. *Žive slike* se planiraju i tematski, a tema 2016 bile su coprnjice. Tako je u stalnom postavu utjelovljen i lik piljarice Barice Cindek koja je posjetiteljima rastumačila razloge zbog kojih je sredinom 18. st. proglašena vješticom te kako je književnici Mariji Jurić Zagorki poslužila kao inspiracija za roman *Grička vještica*.

Zbog svega navedenog u kategoriji za realizirani pedagoško - edukacijski program u 2016. godini Ocjenjivački sud dodjeljuje nagradu **Muzeju grada Zagreba** za pedagoško - edukacijski program **Žive slike 2016.**

7. Kategorija za marketinško – propagandni program

Izložba *Divovi Patagonije* najveća je putujuća izložba o dinosaurima južne Zemljine polutke koju je osmislila firma Cultural Group LTD iz SAD-a. Izložbu je u Rijeci postavio Prirodoslovni muzej Rijeka u suorganizaciji s Primorsko-goranskom županijom, Gradom Rijekom i Turističkom zajednicom grada Rijeke. Postavljena je od srpnja 2016. do veljače 2017. godine u prostoru bivšeg skladišta Exportdrva. Izložbu je posjetilo više od 25.000 posjetitelja te je održano više od 320 stručnih vodstava te 180 radionica. Izložbu je pratila i autorska izložba Nadie Dunato Pejnović *Terenski dnevnik jednog paleontologa* koja prikazuje uvjete i život kakav je postojao u našem kraju u doba kada su Zemljom vladali ovi golemi gmazovi.

Izložba i popratni program promovirani su na području Hrvatske i Slovenije. Marketinško propagandni program izložbe obuhvaćao je izradu knjige standarda i vizualnog identiteta na osnovu kojih su zatim izrađena osnovna komunikacijska sredstva kampanje poput VIP pozivnice, letka, plakata i roll up-a izložbe. Promotivna kampanja vođena je i na društvenim mrežama (Facebook i Twitter) te na web stranici organizatora, gdje su, uz obavijesti, najave događanja i odgovora na pitanja posjetitelja, organizirane i različite nagradne igre. U svrhu privlačenja sponzora izrađena je *Sponzorska knjižica* te su osmišljeni različiti sponzorski paketi.

Izložba je oglašavana putem billboard plakata i transparentata diljem Hrvatske te putem oglasa i radio oglasa, a osigurano je i medijsko pokroviteljstvo. Velika pažnja poklonjena je i izradi suvenira. Poseban vid promocije predstavljala je i upotreba virtualne stvarnosti na tabletima i postavljanje *Oculus Rifta*, posebne naprave koja uranja posjetitelje u virtualni svijet dinosaura.

Zbog svega navedenog u kategoriji marketinško – propagandnog programa u 2016. godini Ocjenjivački sud dodjeljuje nagradu **Prirodoslovnom muzeju Rijeka** za marketinško – propagandnog program izložbe ***Divovi Patagonije***.

8. Kategorija za međumuzejsku suradnju

Izložba *Tržnica - trbuh grada* nastala je kao rezultat višegodišnje suradnje više kustosice Etnografskog muzeja Istre Tanje Kocković Zaborski i više kustosice Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja Rijeka Ivane Šarić Žic. Izložba je nastala u sklopu manifestacije *Pazi što jedeš* koja promovira tradicijsku i ekološku prehranu, a koju Etnografski muzej Istre provodi već šestu godinu.

Gradske tržnice dinamičan su element ekonomskog i društvenog razvoja grada te jedan od pokazatelji prilika u kojima žive njegovi stanovnici. One su mjesta druženja, izmjene znanja i vještina, razmjene recepata, komunikacije građana sa susjedima i lokalnom sredinom. U vremenu sve snažnije globalizacije, gradske tržnice predstavljaju svojevrsne muzeje na otvorenom, muzeje identiteta te mjesta prezentacije lokalne tradicije.

Metodologija rada pri izradi koncepta izložbe uključivala je uvid u dostupnu literaturu na temu tržnica u svijetu, a posebice tržnica u Rijeci i Puli te je provedeno istraživanje koje je uključilo i teme vezane uz arhitekturu tržničkih zdanja, ali i novinske napise iz različitih povijesnih perioda. Autorice su izložbu zamislile kao putujuću, s mogućnošću nadogradnje sadržaja o tržnicama gradova u kojima izložba gostuje. Do danas je izložba bila postavljena u Arheološkog muzeja Istre u Puli, Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskog primorja Rijeka te u Etnografskom muzeju Istre. Nakon izlaganja u Hrvatskoj, izložba je gostovala u niz gradova Republike Srbije: Novom Sadu, Kikindi, Pančevu i u Beogradu. Nakon Srbije gostovala je u Županji, Vukovaru te u Tolminu u Sloveniji. Brojna navedena gostovanja značajno su produbila međumuzejsku suradnju kako muzeja nositelja projekta, tako i ostalih spomenutih muzeja u kojima je gostovala.

Zbog svega navedenog Ocjenjivački sud u kategoriji za međumuzejsku suradnju nagradu dodjeljuje Etnografskom muzeju Istre i Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskog primorja Rijeka za suradnju na projektu **Tržnica – trbuh grada**.

.